

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Грицай Н. Б., Осійчук І. І.
(Рівне, Україна)

В Україні вже багато років поспіль природничі предмети (біологія, хімія, фізика) втрачають свою популярність. З появою нових модельних навчальних програм Нової української школи виникла необхідність популяризувати вивчення біології та основ здоров'я (з 2022 року цей курс буде називатися «Здоров'я. Безпека. Добробут»), підвищити мотивацію до опанування цих предметів у закладів загальної середньої освіти, стимулювати інтерес до пізнання нового.

Якщо немає внутрішньої мотивації до навчання, то зусилля вчителя на уроці будуть марними. Тому обов'язком кожного педагога є пошук найрізноманітніших форм, методів і прийомів, які сприятимуть мотивації навчальної діяльності школярів.

На уроках основ здоров'я мотивувати учнів є більше можливостей, бо всі теми стосуються організму людини, її індивідуального здоров'я. Уроки біології можуть бути присвячені і рослинам, і тваринам, і складним загальнобіологічним темам. Тому потрібно добре підбирати ті методи, форми і прийоми, які спрямовані на мотивацію навчальної діяльності учнів з кожної теми.

Проблема мотивації навчальної діяльності учнів була предметом дослідження таких науковців, як С. Белова, О. Вакарчук, Л. Мироненко, Т. Небикова, В. Перетяцько, Н. Салтановська, Н. Сергеева, А. Сильвейстр, О. Цуруль та ін.

Проте детальнішого вивчення потребують методи і прийоми мотивації навчальної діяльності на уроках біології та основ здоров'я.

Мета статті – проаналізувати методи і прийоми, які спрямовані на мотивацію навчальної діяльності на уроках біології та основ здоров'я.

Кожен учитель шукає нові можливості та шляхи популяризації свого предмета. Одна із можливостей – застосовувати у навчанні методи і прийоми з високим мотиваційним потенціалом: або класичні, або зовсім нові методи.

В основному можна стверджувати, що всі методи, які використовуються в навчанні, є мотивувальними.

Найпоширенішими мотиваційними методами і прийомами є: розповідь, постановка проблемного запитання, дидактичні казки, біологічні вірші, легенди, біологічні загадки, цікаві досліди і спостереження, навчальні проєкти, відеопрезентації, метод здивування та інші.

Наприклад, мотивують школярів розповіді про вчених, про їхні наукові відкриття, цікаві біографічні факти. Учні усвідомлюють, що не все дається просто. Над будь-якою проблемою потрібно працювати, і тоді буде результат. Навіть найвідомішим ученим не зразу все вдавалося. Це стимулює школярів до нових пошуків.

У посібнику «Мотивація на уроках біології. 9 клас» Т. Пилипченко [3] запропонувала низку прийомів для мотивації навчальної діяльності учнів з біології людини, зокрема: проблемні запитання, зачитування епіграфів відомих людей, віршів на біологічну тематику, мозковий штурм, дидактичні ігри, розв'язання головоломок, кросвордів, фільвордів, біологічне лото, проведення поетичних хвилинок, евристичні бесіди, міні-лекції, проведення дослідів, зачитування інформації з Книги рекордів, озвучування цікавих, дивовижних фактів, розгадування біологічних загадок, конвертів із сюрпризами, проведення термінологічної естафети, малювання асоціативного куща, проведення літературного конкурсу, вправи «вірю – не вірю», «Поміркуйте!», «Коло ідей», «Створи пару», «Знайди зайве», гра «Художник», «Поле чудес» та ін.

У 6 класах учням дуже подобається біологічні казки. Вони мотивують школярів вивчати пропоновану тему. Тому можна запропонувати дидактичну казку до різних тем, наприклад: казку про Гриба та Водорість та їхнє об'єднання в Лишайник, казку про Кореня та його родину, казку про подвійне запліднення, казку про фотосинтез, казка про Квіток і Чужоземних гостей (комах) та ін. [1].

Пропонують ще й інші методичні прийоми: «Віртуальна подорож», «Зацікав!», «Здивуй!», «Літературна скарбничка», вправи «Юний дослідник», «Лови помилку!», «Шифрограма», дидактична гра «Шпаргалка», демонстрування презентацій [2] та ін.

Ці прийоми можна використовувати і на уроках біології, і на уроках основ здоров'я в різних класах.

Отже, можна зробити висновок, що мотивація навчальної діяльності учнів – обов'язковий складник освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. У методиці навчання біології та основ здоров'я є цілий арсенал методів і прийомів мотивації навчальної діяльності, які стимулюють пізнавальні інтереси учнів і сприяють кращому засвоєнню навчальної інформації. До них належать захопливі розповіді, проблемні запитання, дидактичні казки та ігри, розв'язування кросвордів і відгадування загадок, евристичні бесіди, цікаві факти з біографії вчених. Детальніше їх вивчення буде предметом наступних наших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Грицай Н. Б. Дидактичні казки та їх використання на уроках біології. *Освітні та наукові виміри природничих наук* [Електронний ресурс]:

збірник матеріалів II Всеукраїнської заочної наукової конференції, м. Суми, 8 грудня 2021 р. / [ред-кол.: А. О. Корнус (голова), Л. П. Міронець, О. М. Бабенко та ін.]. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 178–180.

2. Маковецька О. С., Цуруль О. А. Формування мотивації до вивчення біології в учнів основної школи. Педагогіка: традиції та інновації. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 15-16 травня 2015 р.). Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015. С. 55–58.

3. Мотивація учнів та уроках біології. 9 клас. / упорядн. Пилипченко Т. Київ: Шкільний світ, 2014. 128 с.

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПДМУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Гришко Ю. М., Костенко В. О.
(Полтава, Україна)

У сучасній освіті питання компетентнісного підходу розробляються українськими та зарубіжними вченими у відповідь на перетворення, що відбуваються в теперішній час. XXI століття вимагає від сучасної вищої школи формування високоосвіченої, креативної, конкурентноспроможної особистості, яка застосовує знання на практиці, тобто формує власний світогляд, спираючись на здобуті нею ж самою знання. На практичних заняттях та лекціях з патофізіології у ПДМУ ми намагаємося формувати у іноземних студентів певні ключові компетентності, які спонукають їх до самостійного навчання, розвивають мислення, вміння переносити знання у нові ситуації [1, 2]. Це потребує використання різноманітних технологій, прийомів і методів навчання. Ми використовуємо активні та інтерактивні методи навчання, що передбачають індивідуальні завдання, роботу в групах, презентації, проекти, спостереження, досліди, написання наукових робіт, практичні та лабораторні роботи, лабораторні дослідження, експерименти, спостереження, які носять дослідницький характер [2, 3]. Тому на практичних заняттях з патофізіології ми намагаємося навчити студентів правильно тлумачити патофізіологічні поняття, механізми, закони, теорії, обговорювати проблеми, описувати досліди, експерименти на лабораторних тваринах. Дистанційне навчання проводиться за допомогою інформаційних технологій. Викладач повинен відмінно володіти різними онлайн ресурсами. Практичні завдання для студентів необхідно адаптувати до мультимедійних можливостей комп'ютера. Запроваджувати нові